Europietiškos dešinės institutas

KOMENTARAS

JAV Nacionalinio saugumo strategijos aptarimas

AUTORIUS
Andrius Vyšniauskas

DATA
2026 m. sausio 13 d.

- Nacionalinio saugumo strategija yra oficialus JAV administracijos dokumentas, turintis mandatą įgyvendinimui, todėl jį reikia vertinti pažodžiui ir rimtai.
- Dokumentas reikšmingai skiriasi nuo pirmosios Donaldo Trumpo kadencijos strategijos: Lietuvai svarbiausia, kad joje nebėra aiškaus Rusijos kaip grėsmės įvardijimo ir NATO aljanso svarbos akcento. Tai yra kokybiškas šios strategijos skirtumas nuo per pastaruosius dešimtmečius skelbtų JAV nacionalinio saugumo strategijų. Kita vertus,
- Viena vertus, JAV užsienio ir saugumo politika sukama veikimo krypčių apribojimo kryptimi – ir tai nėra vien retorika, o naujas JAV nacionalinio saugumo kodas. Tai kyla ne tik iš ideologijos, bet ir iš racionalaus vertinimo, kad JAV nebeturi pajėgumų užtikrinti stabilumo dviejuose teatruose (Europa ir Indijos-Ramiojo vandenyno regionas).
- Strategijoje matomas grįžimas prie Monroe doktrinos logikos: JAV pirminis gyvybinis interesas – Vakarų pusrutulio stabilumas, kurį jos gins bet kokia kaina.
- JAV siunčia signalą kitoms didžiosioms valstybėms (Rusijai, Kinijai), kad interesų ribos gali būti peržiūrimos, priklausomai nuo galios pasiskirstymo.
- Naujas ir ypač svarbus JAV strategijos elementas – gryni verslo interesai. Verslo ir asmeniniai interesai JAV elite daro strategijos įgyvendinimą sunkiai prognozuojamu.

JAV ir Europa

- JAV prioritetai nebėra Europoje. Vašingtone vyrauja platus konsensusas, kad Europa turi gintis pati.
- Strategijoje akcentuojamas nesikišimas į kitų valstybių santvarką, bet kartu deklaruojamas nepriimtinumas ES valdysenos krypčiai. JAV aiškiai įvardija paramą vadinamosioms „patriotinėms jėgoms“ ES, kurios, nors to strategija nesako, siekia ES dezintegracijos. Tai sutampa su strategijoje matomu siekiu silpninti ES vienybę ir jos gebėjimą priimti vienigus, efektyvius sprendimus.
- Stipri, savarankiška Europa vertinama kaip rizikos veiksnys, galinti tapti atsvara JAV.
- JAV strategija remiasi logika, kad Europa turi pakankamai resursų, bet trūksta politinės valios įgyvendinti reikšmingą pokytį, pavyzdžiui, gynybos pajėgumų plėtroje.
- Tikėjimas, kad pasikeitus JAV administracijai strateginis požiūris į Europą iš esmės keisis, yra naivus.

JAV ir Lietuva

- Pirminė Lietuvos užsienio politikos prielaida turėtų būti pripažinti, kad JAV nacionalinio saugumo strategija žymi reikšmingą pokytį, kaip JAV mąsto ir struktūruoja veikimą tarptautinėje politikoje. Klaida būtų manyti, kad strategija yra tik pokytis JAV užsienio politikos niuansuose, o ne esmėje.

- Lietuva ilgus dešimtmečius savo užsienio ir gynybos politiką grindė transatlantinių santykių sinergija, lygiagrečiai dėmesį investuodama tiek į Vašingtoną, tiek į Briuselį. Iš JAV ateinantis skeptiškumas Europos sąjungos atžvilgiu yra pavojingas Lietuvos nacionaliniams interesams.
- Lietuvos diplomatijai, labiau nei bet kada anksčiau, reikia aktyviai veikti JAV dėmesio lauke, kalbėti apie transatlantinių santykių svarbą tarptautinės taikos ir stabilumo užtikrinimui.
- Lietuva turi savo pavyzdžiu rodyti, kaip visapusiškai plėtoti šalies gynybos pajėgumus. Lietuvos gynybos politika ir strategija turi būti formuojama taip, kad šalis būtų pasiruošus kurį laiką gintis viena, kol ateitų sąjungininkų

Parengta pagal 2026 m. sausio 5 d. Lietuvos Respublikos Seime vykusį JAV Nacionalinio saugumo strategijos aptarimą su TS-LKD frakcija.

Europietiškos dešinės institutas

Europietiškos dešinės institutas yra nuosaikios dešinės tradicijos analitinis centras Vilniuje. Rengiame politikos analizes ir tyrimus, konferencijas, diskusijas ir mokymus, bendradarbiaujame su partneriais Lietuvoje ir Europoje.

Daugiau analizių ir komentarų: edi.lt · info@edi.lt